

Delitev po delu

Razprava o devetmesečnem poslovnem uspehu je za nami, zato lahko rečemo, da smo seznanjeni z uspehi gospodarjenja, ki niso nič slabši od preteklih obdobj.

Občasni obračun uspešnosti poslovanja sestavljamo tudi z namenom, da dobimo podlago za izdelavo predloga ukrepov, ki bi pripomogli k še boljšemu finančnemu izidu.

Za še boljše gospodarjenje je poleg drugih ukrepov pomembno tudi nagrajevanje delavcev. Izplačevanje golih mesečnih osebnih dohodkov ali tako imenovanih akontacij ne predstavlja prave spodbude za doseganje čim večjega dohodka. Zato moramo tudi pri začasni delitvi čistega dohodka, in ne šele ob zaključnem računu na koncu leta, ugotoviti, kolikšen del dohodka lahko namenimo za osebne dohodke in kako veliki morajo biti skladi.

Kar se tiče osebnih dohodkov, nas je groba presoja bilance uspeha lahko prepričala, da obstaja možnost izplačila nagrade v višini najmanj polovice povprečnega mesečnega osebnega dohodka.

Ker smo se na zborih delavcev za omenjeno nagrado odločili samo na podlagi ustnega poslovnega poročila, bomo v tem sestavku v skrajšani obliki posebej opisali presojo delitve dohodka v okviru družbenega dogovora o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki nas obvezuje, da morajo osebni dohodki rasti počasneje kot dohodek.

1. Rast dohodka do konca leta

V gozdarstvu se letni obseg proizvodnje ne spreminja bistveno. Zato je tudi rast dohodka od septembra do decembra v posameznih letih približno enaka. V večji meri lahko vpliva na proizvodnjo le vreme.

Kolikšen dohodek bomo ustvarili do konca leta, je prvo vprašanje, na katerega moramo odgovoriti.

Iz prejšnjih ugotovitev izhaja,

da si pri predvidevanju dohodka do konca letošnjega leta pomagamo z rastjo dohodka v lanskem letu.

Lani je na koncu leta znašal primerljivi dohodek (ali bruto dohodek zaradi različnih amortizacijskih stopenj) 447 milijonov dinarjev, ob devetmesečnem izkazu uspeha pa 345 milijonov dinarjev. Primerjava obeh zneskov da indeks 130, ki nam služi za predvidevanje rasti dohodka v letošnjem letu.

Letošnji primerljivi dohodek v prvih devetih mesecih znaša 461 milijonov dinarjev. Če ta znesek pomnožimo s 130, dobimo dohodek, ki bi ga radi

zabeležili ob zaključnem računu. Toda z upoštevanjem najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na višino dohodka, do konca leta ne moremo računati z večjim indeksom, kot je 125. Nižjo rast dohodka napoveduje: dosežena proizvodnja gozdnih sortimentov v družbenih in zasebnih gozdovih, opravljena gozdnogojitvena dela in, ne nazadnje, nekoliko slabše vremenske razmere od lanskih, ki so bile zelo ugodne. Če sedaj povečamo devetmesečni dohodek v višini 461 milijonov dinarjev za 25 odstotkov, dobimo dohodek v višini 577 milijonov din, ki ga bomo verjetno dosegli do konca leta.

2. Rast osebnih dohodkov

Za prvih devet mesecev letošnjega leta znašajo vračunani osebni dohodki 136 milijonov dinarjev. Do konca leta se bodo

povzpeli največ do višine 187 milijonov dinarjev.

Osebne dohodke, ki jih bomo predvidoma obračunali ob zaključnem računu, izračunamo tako, da najprej ugotovimo, koliko znašajo osebni dohodki v zadnjih treh mesecih, ki smo jih izplačali na podlagi povečane vrednosti točke za 12 odstotkov (za 8 odstotkov zaradi prevrednotenja delovnih nalog, za 4 odstotke pa linearno), potem pa ta znesek (51 milijonov dinarjev) prištejemo k osebnim dohodkom, ki smo jih poravnali iz čistega dohodka v devetih mesecih (136 milijonov dinarjev).

3. Delitev osebnih dohodkov po družbenem dogovoru

Prvič, predvideni dohodek iz prve točke v višini 577 milijonov dinarjev primerjamo z lanskim, ki je znašal 447 milijonov, in dobimo indeks 128,9 ali rast dohodka za 28,9 odstotka.

Drugič, predvidene osebne dohodke iz druge točke v višini 187 milijonov dinarjev primerjamo z lanskimi, ki so znašali 154 milijonov dinarjev, in dobimo indeks 121,1 ali rast za 21,1 odstotka.

Rast dohodka za 28,9 odstotka in rast vračunanih osebnih dohodkov za 21,1 odstotka nam omogoča po družbenem dogovoru delitev čistega dohodka za osebne dohodke in sklade v takšnem delitvenem razmerju, da se lahko vračunani osebni dohodki povečajo za 6 odstotkov (od tega za 3 odstotke kot spodbuda za izvoz).

4. Polovica povprečnega mesečnega osebnega dohodka

Če sedaj povečamo vračunane osebne dohodke v višini 187 milijonov dinarjev za 6 odstotkov, dobimo znesek 198 milijonov dinarjev, ki ga lahko dosežejo osebni dohodki ob zaključnem računu.

Takih korenjakov ni veliko! Sprednji bukov hloed meri 2,40 m³ in tehta, čeprav je precej votel (premer votline 20 cm) z odbitkom in upoštevanjem že delno usušitve, še vedno 2800 kg. Dolg je 3,20 m in na sredini debel točno 100 cm. Zaradi debelosti je kljub luknji, obdani z zdravo nepravo črnjavo, še vedno uporaben za industrijsko predelavo. Drevo je raslo na območju Roga v bližini Rese, tozdr Črmošnjice.

Spravilo in nakladanje takih hloedov na kamion je bilo včasih zelo težko in zamudno. Danes imamo tudi za spravilo in nakladanje takih hloedov primerne stroje. Tak hloed je sposobno naložiti avtomobilsko nakladalno dvigalo Jonsereds E, saj dvigne na ročici dolžine 3 m kar 3.300 kg. Tekst in foto ing. Jože Kure.

Razlika med 187 milijoni in 198 milijoni dinarjev pa znaša 11 milijonov dinarjev. Primerjava teh 11 milijonov dinarjev s 16 milijoni dinarjev, kolikor znaša povprečni mesečni osebni dohodek na ravni delovne organizacije, nam pove, da lahko poleg dvanajstih plač izplačamo še 72 odstotkov mesečnega osebne dohodka.

Za zaključek naj poudarim, da smo se odločili za dodatno izplačilo 50-odstotnega povprečnega mesečnega osebne dohodka z namenom, da bi nas ta nagrada spodbudila k večjemu prizadevanju za dvig storilnosti in za zniževanje stroškov. Le tako bomo ustvarili večji dohodek, od katerega so odvisni tudi osebni dohodki in skladi.

JANEZ RUSTJA

Obračun ob tričetrtletju

Večja proizvodnja, večji prihodek

Za poslovanje v devetmesečnem obdobju je značilno, da se razmere za gospodarjenje ustaljujejo. Tako je ugoden gospodarski uspeh, ki smo ga dosegli v tem obdobju, v večji meri posledica povečane proizvodnje kakor pa višjih prodajnih cen lesa. Tudi sedaj se še

vedno poznajo posledice letošnje ugodne zime, saj proizvodnja v družbenih gozdovih kakor tudi odkup in sečnja v zasebnem sektorju presegajo dinamični načrt. Tako smo v družbenih gozdovih v devetih mesecih pridobili 109.813 m³ lesa, kar je za 8 odstotkov več kakor v enakem obdobju lani in 79 odstotkov celotnega plana. V zasebnem sektorju so naši delavci posekali in odkupili

skupno 59.423 m³ lesa ali 91 odstotkov letos načrtovanega. V primerjavi z lanskim letom pomeni to za 37 odstotkov več. Skladno z večjo proizvodnjo je dosežena tudi večja prodaja lesa. Tako je bilo prodanih v družbenem sektorju 118.958 m³ lesa ali 84 odstotkov načrtovanega, kar predstavlja 16 odstotkov več kakor v enakem obdobju lani. V zasebnem sektorju smo prodali 55.794 m³ lesa ali 33 odstotkov več kakor v enakem obdobju preteklega leta (84 odstotkov letnega plana).

Ta proizvodnja nam je prinesla 799.650.516 din celotnega prihodka. Tak prihodek pomeni porast (v primerjavi z lanskim letom) za 42 odstotkov (85 odstotkov načrtovanega).

Materialni stroški rastejo hitreje

Materialni stroški znašajo 338.371.623 din in so za 56 odstotkov večji kakor lani ter

znašajo 87 odstotkov letnega plana. Na večjo porast materialnih stroškov so močno vplivali tudi stroški odkupa, ki znašajo 123.638.219 din. Če iz materialnih stroškov izločimo stroške odkupa, znašajo materialni stroški 214.733.404 din, kar je za 52 odstotkov več kakor materialni stroški brez odkupa v lanskem letu.

To pomeni, da materialni stroški brez odkupa naraščajo letos hitreje od celotnega prihodka, in sicer za 10 odstotkov. Ker se vse to odvija pri razmeroma visokih prihodkih in ker delež materialnih stroškov v celotnem prihodu ne predstavlja toliko kot v industriji, ta porast zaenkrat še ne ogroža našega finančnega rezultata. Vendar moramo biti ob naraščanju materialnih stroškov vse bolj pozorni. Zaradi tega je treba v tozidih analitično ugotavljati vsak strošek po stroškovnih mestih in po stroškovnih nosilcih, to primerjati z normativi ali s planom in ugotoviti vzroke odstopanj.

Več amortizacije omogoča redno vzdrževanje in nabavo novih osnovnih sredstev

Amortizacija znaša v obračunskem obdobju 28.839.045 din in je za 119 odstotkov višja od lanskeletne, zaradi obračunavanja amortizacije po novih predpisih, ki so prinesli znatno višje amortizacijske stopnje. Na višjo amortizacijo vplivajo seveda tudi nova osnovna sredstva in vsakoletna revalorizacija ob koncu leta.

Osebne dohodke usklajujemo z družbenim dogovorom

Dohodek smo dosegli 432.439.847 din, kar pomeni za 30 odstotkov več kot lani ali 81 odstotkov letnega načrta. Od dohodka so odvisni po družbenem dogovoru tudi osebni dohodki. Zaradi spremembe zakona o amortizaciji za primerjavo uporabljamo primerljivi dohodek, ki pomeni seštevek dohodka in amortizacije v dveh primerjalnih obdobjih. Tako znaša indeks dohodka 134, kar nam daje možnost povečati osebne dohodke za 26,54 odstotkov. V resnici smo obračunali osebne dohodke v višini 136.105.212 ali za 30,77 odstotkov več kot lansko leto. Izvozna stimulacija nam namreč prinese še tri odstotke, kar pomeni dovoljeno rast osebni dohodkov do 29,54 odstotka. Iz tega sledi, da smo v devetmesečnem obdobju pre-

Nekaj tabelarnih pregledov

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO V OBDOBJU OD 1.1.1982 DO 30.9.1982 V PRIMERJAVI Z ISTIM OBDOBJEM PRETEKLEGA LETA IN S PLANOM 1982

Zep št.	Elementi	Doseženo od 1.1.-30.9.81.	Plan 1982	Doseženo od 1.1.-30.9.82.	Indeks dos.82/81	Indeks dos.82/pl.
1.	Celotni prihodek	562.130.110,69	939.047.980,00	799.650.516,70	142	85
2.	Materialni stroški	216.834.091,38	389.615.400,00	338.371.623,96	156	87
3.	Amortizacija	13.197.012,00	36.317.110,00	28.839.045,00	219	79
4.	Dohodek /1-2-3/	332.099.007,31	531.115.470,00	432.439.847,74	130	81
5.	Obveznosti iz dohodka	117.872.119,20	206.114.740,00	159.207.513,45	135	77
6.	Čisti dohodek /4-5/	214.225.888,11	307.000.730,00	273.232.334,29	128	89
7.	Za osebne dohodke	104.079.448,05	184.471.815,00	136.105.212,80	131	74
8.	Za sklade skupaj /6-7 ali 9+10+11+12/	110.146.440,06	122.528.915,00	137.127.121,49	124	112
9.	Za poslovni sklad	89.319.964,41	87.256.018,00	106.755.452,53	120	122
10.	Za sklad skupne porabe-prosti del	7.861.931,95	10.390.959,00	14.209.169,81	181	137
11.	Za sklad skupne porabe-stanov. del	5.060.774,40	12.729.065,00	5.966.507,80	118	47
12.	Za rezervni sklad	7.903.769,30	12.152.873,00	10.195.991,35	129	84
13.	Povpr. štev. zaposl.-k.mes.	735	730	783	107	107
14.	Povprečni neto OD	12.578	14.886	14.822	118	100
15.	Izpl sred. skupne porabe-prosti del	5.654.141,85		6.718.785,35	119	

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO V OBDOBJU OD 1.1.82 DO 30.9.82

Zep št.	Elementi	Skupaj GG	TOZD				
			Novo mesto	Streža	Podturn	Črnoemej	Črnošnice
1.	Celotni prihodek	799.650.516,70	81.465.046,25	104.556.814,55	114.324.508,00	59.438.593,35	68.974.393,00
2.	Materialni stroški	338.371.623,96	32.787.706,45	30.523.780,40	25.149.825,30	16.813.613,10	17.745.458,80
3.	Amortizacija	28.839.045,00	3.607.156,00	3.427.334,00	3.296.149,00	2.646.901,00	2.882.047,00
4.	Dohodek (1-2-3)	432.439.847,74	45.070.133,80	70.545.700,15	85.878.533,70	39.978.079,25	48.346.887,20
5.	Obveznosti iz doh.	159.207.513,45	15.824.976,65	21.687.301,50	34.277.569,45	13.654.020,10	18.494.173,75
6.	Čisti doh. (4-5)	273.232.334,29	29.245.207,15	48.858.398,65	51.600.964,25	26.324.059,15	29.852.713,45
7.	Za osebne dohodke	136.105.212,80	17.111.163,10	18.503.506,35	19.200.438,05	16.706.725,20	13.041.191,30
8.	Za sklade skup. (6-7)	137.127.121,49	12.134.044,05	30.354.892,30	32.400.526,20	9.617.270,95	16.811.522,15
9.	Za rezervni sklad	10.195.991,35	1.226.754,60	1.763.642,50	2.146.963,35	999.452,00	1.208.672,20
10.	Za poslovni sklad	106.755.452,53	9.097.356,30	26.663.799,20	28.411.576,20	7.051.260,75	14.270.636,15
11.	Za sklad skup. porabe-prosti del	14.209.169,81	1.060.000,00	1.070.000,00	1.030.000,00	970.000,00	790.000,00
12.	Za sklad skup. porabe-stanovnjaki del	5.966.507,80	849.933,15	857.450,60	811.976,65	596.552,20	542.213,80
13.	Povprečno št. zaposl.	783	106	107	103	97	79
14.	Povprečni neto OD	14.822,00	13.733,00	14.686,00	14.643,00	14.711,00	15.196,00

koračili dogovorjene osebne dohodke za 1,23 odstotka; gre za vpliv sezonskega dela, predvsem pa večje proizvodnje in s tem večjih osebnih dohodkov pozimi. Z uravnavanjem osebnih dohodkov do konca leta bomo uskladili razmerja, ki jih določa družbeni dogovor.

Obveznosti iz dohodka znašajo 159.207.513 din, kar je za 35 odstotkov več kot lani. Med te obveznosti spadajo tudi obveznosti tozdov in tokov za plačevanje skupnih služb, biološka amortizacija, obveznosti v zvezi z izenačevanjem različnih razmer za proizvodnjo, nekateri prispevki, zavarovalne premije, bančne storitve, obresti na kredite in podobno.

Za čisti dohodek nam je ostalo 273.232.334 din, kar je za 28 odstotkov več kot lansk leto in znaša 89 odstotkov letnega načrta. Iz čistega dohodka poravnavamo obveznosti za osebne dohodke in formiramo predpisane sklade. Tako nam je ostalo za sklade 137.127.121 din ali za 24 odstotkov več kot prejšnje leto. Ta znesek se deli na poslovni sklad, sklad skupne porabe in na rezervni sklad. Delitev na te sklade med letom je samo začasna. V teh sredstvih so zajeta tudi sredstva, ki jih ob koncu leta združujemo v skladu s predpisi, predvsem za elektrogospodarstvo, ceste, železnice, luke in podobno.

Po dohodku je najmanj uspešen tozđ Transport in gradnje

V tem poročilu ne obravnavamo uspehov posameznih tozdov in tokov, ker bi to zavzelo preveč prostora. Vendar lahko ugotovimo, da so

Šte.	Elementi	TOZD		TOK		DSSS	
		Trans. in grad.	Vrtinar. in hort.	Novo mesto	Črnomelj	Trebnje	DSSS
1.	Celotni prihodek	69.521.279,35	9.505.541,50	125.736.457,30	79.566.903,55	42.707.266,15	33.853.713,70
2.	Materijski stroški	38.123.164,44	9.022.801,47	85.675.632,20	51.601.083,70	23.521.511,45	7.411.406,65
3.	Amortizacije	9.157.671,00	398.154,00	321.369,00	502.759,00	697.392,00	1.842.113,00
4.	Dohodek (1-2-3)	22.235.443,91	10.084.586,03	39.739.456,10	27.463.060,85	18.497.722,70	24.600.194,05
5.	Obveznosti iz doh.	8.419.417,90	3.189.357,95	19.054.911,60	12.271.693,65	8.062.407,60	4.271.178,30
6.	Čisti doh. (4-5)	13.816.026,01	6.894.728,08	20.684.544,50	15.191.367,20	10.435.315,10	20.329.015,75
7.	Za osebne dohodke	12.545.027,80	5.306.046,00	9.712.913,95	6.554.949,85	5.237.705,25	12.185.432,95
8.	Za sklade skup. (9-12)	1.270.998,21	1.538.682,08	10.971.630,55	8.636.412,35	5.197.609,85	8.143.532,80
9.	Za rezervni sklad	555.886,10	252.114,65	993.436,40	606.576,50	462.443,05	-
10.	Za poslovni sklad	-	739.099,93	8.963.472,25	7.344.739,05	4.213.512,70	-
11.	Za sklade skup. porebe-prosti del	125.441,11	360.000,00	560.000,00	380.000,00	300.000,00	7.563.728,70
12.	Za sklade skup. porebe-ustanovljenjski del	589.671,00	237.467,50	456.671,90	225.096,80	221.654,10	579.804,10
13.	Povprečno št. zaposl.	72	36	56	38	30	59
14.	Povprečni neto OD	15.684,00	13.100,00	15.220,00	13.931,00	15.195,00	17.226,00

Sagaja in oddaja lesa

Do konca oktobra smo posekali 120.840 m³ lesa (za leto 1982 načrtovano 131.465 m³), odkupili pa 63.364 m³ lesa (po načrtu 63.239 m³). Primerjavo z načrtom 1982 in s proizvodnjo leta 1981 po vrstah lesa prikazujemo v naslednji tabeli:

	iglavci	tehnika listavcev	prostorski les	skupaj
družbeni gozdovi				
- doseženo do konca oktobra 1982	m ³ 50.523	49.240	21.077	120.840
- doseženo do konca oktobra 1981	m ³ 51.302	31.323	15.877	119.307
- planirano 1982	m ³ 50.642	55.414	22.409	138.465
- dosežen plan v odstotkih	100	75	34	87
Zasebni gozdovi				
- doseženo do konca oktobra 1982	m ³ 11.479	43.917	7.933	63.384
- doseženo do konca oktobra 1981	m ³ 8.446	32.395	4.421	45.262
- planirano 1982	m ³ 10.930	45.369	3.890	60.239
- dosežen plan v odstotkih	105	97	30	97

Posamezne TOZD in TOK na so plan proizvodnje do konca oktobra izpolnile takole:

TOZD Novo mesto	79 odst.	(16.036 m ³)
TOZD Straža	83 odst.	(22.523 m ³)
TOZD Podturn	91 odst.	(33.692 m ³)
TOZD Črmošnjica	94 odst.	(25.409 m ³)
TOZD Črnomelj	85 odst.	(18.622 m ³)
TOK Trebnje-družbeni	105 odst.	(2.506 m ³)
TOK Novo mesto	103 odst.	(34.519 m ³)
TOK Črnomelj	94 odst.	(20.420 m ³)
TOK Trebnje	84 odst.	(8.445 m ³)

Skupaj smo do konca oktobra proizvedli 184.224 m³ lesa od načrtovanih 203.704 m³.

Marina Smolič

poslovni rezultati ugodni pri vseh tozdih in tokih, razen pri tozdu Transport in gradnje. V tem tozdu so se že v polletnem periodičnem obračunu pokazale motnje, ki jih do sedaj še nismo uspeli odpraviti. Zato bo treba poiskati notranje rezerve

in tudi drugače ukrepati, da bi izboljšali razmere za poslovanje.

Ker smo v izredno težkem gospodarskem položaju nasploh, bomo morali do konca leta in tudi v bodoče bolj smotrno ravnati z družbenimi sredstvi tudi v vseh drugih tozdih,

tokih in v delovni skupnosti skupnih služb, kajti le z večjo učinkovitostjo slehernega delavca bomo lahko kos zaostrenim gospodarskim razmeram.

MILAN DRAGIŠIČ
dipl. oec.

Zadnji letošnji gobarski pozdrav. Revirni gozdar Božo Miklič si ogleduje večjo skupino štorovk ali mraznic na debeli jelki, ki raste v odd. 57, tik ob starološki cesti v Rogu. (Besedilo in foto: ing. S. Klančičar)

Spomin na težko delo - nakladanje po starem. Nakladalna skupina na Rogu. Na levi prevzemalec lesa Ignac Fink. (Foto: Božo Miklič)

Delo samoupravnih organov

Predlog dnevnega reda za sejo delavskega sveta, ki bo 25. novembra 1982 ob 8. uri:

1. pregled in potrditev zapisnika zadnje seje,
2. delegatska vprašanja in pobude,
3. poročilo o ukrepih za izpolnitev plana in za racionalno porabo naftnih derivatov,
4. sprejetje osnutka izhodišč za plan za leto 1983,
5. sprejetje osnutka plana investicij za leto 1983,
6. razprava in sklepanje o načrtu gozdnogospodarske enote Novo mesto-jug,
7. informacija o obisku delovne skupine CK ZKS,
8. sprejetje osnutka pravilnika o delovnih razmerjih,
9. sprejetje osnutka samoupravnega sporazuma o združevanju in uporabi sredstev stanovanjskega sklada,
10. zemljiško-pravne zadeve,
11. odgovori na delegatska vprašanja,
12. razno

K 1. točki:

Delavski svet je na zadnji seji, ki je bila 18. oktobra 1982, razpravljala o proizvodnji v času od 1. januarja do 30. septembra 1982 in ugotovil, da poteka po načrtu. V sečnji in oddaji lesa smo načrt celo presegle, v gojenju pa nekoliko zaostajamo, kar je zaradi sezonskega dela normalno. Največ gojitvenih del navadno opravimo v zadnjem trimesečju. Zaradi neugodnih vremenskih razmer, ki bi lahko nastopile, morajo tozdi ukrepati tako, da bo plan do konca leta v celoti uresničen.

Delavski svet je sprejel srednjeročni načrt.

Sklenil je spremeniti investicijski plan za leto 1982 tako, da je odstopil od nakupa dveh kamionov TAM, drobilca za lesne odpadke, nekaj kombijev in še nekaterih drugih gradbenih strojev. Namesto tega pa je sklenil nabaviti Volvo in traktor IMT z dvigalom.

Sprejel je delovni koledar za leto 1983 in sklenil predlagati vsem tozdom in DSSS, da v zimskem času traja delovni čas za vse delavce od 7. do 15. ure.

Sprejel je novi cenik za prevoz lesa.

Seznanil se je z osnutkom zakona o gozdovih in ugotovil, da je večina pripomb, ki smo jih imeli na dosedanji zakon, v osnutku upoštevana.

Seznanil se je tudi z dosedanjimi pripravami za območni načrt.

Sprejel je samoupravni sporazum o združevanju deviz s TAM Maribor za uvoz avtomobilov Magirus.

Sprejel je sklep o nakupu gozdov, last Marije Gunde, Ivana Jeniča, Angele Konda ter od lastnikov zemljišč na Mlakah (Črnomelj).

K 3. točki:

Na zborih delavcev in na sejah organov samoupravljanja smo delavci razpravljali in sklopali o devetmesečnem obratovanju in o izpolnjevanju dogo-

vorjenih obveznosti. Razprava je sovpadla s sprejemanjem ukrepov dejavnosti za ublažitev in odpravo gospodarskih težav, v katerih smo se znašli zaradi naših notranjih slabosti in svetovne gospodarske krize. Zaradi tega smo morali vsak v svojem tozdu in DSSS sprejeti ustrezne ukrepe, zlasti z racionalizacijo porabe naftnih derivatov. O tem, kako izvajamo sprejeti akcijski program, pa bo pokazala razprava na delavskem svetu.

K 4. točki:

Že kar ustaljena navada je, da delavski svet decembra sprejema planska izhodišča za prihodnje leto. V skladu z dogovorom na seji strokovnega sveta morajo temeljne organizacije in DSSS skupaj s plansko službo do 25. novembra pripraviti osnutek izhodišč, o katerih bo delavski svet razpravljal in jih dal v javno razpravo. Izhodišča za plan zajemajo naslednja področja: določiti je potrebno načrte prodaje, proizvodnje, gozdnogojitvenih del, predelave

Arhitektura predvojnih Podstenic – nekdanja Grilova hiša. Stala je sredi vasi pod cesto, ki pelje proti Rogu, nedaleč od naše sedanje, po vojni sezidane stavbe. Poznavalci se bodo prav gotovo strinjali, da je stavba na bežni pogled zelo podobna Klemenčičevi hiši v Dol. Toplicah. (Foto: Predvojni posnetek vzeta iz fotokronike tozda, Besedilo ing. Slavko Klančičar)

lesa, odpreme, postranskih dejavnosti, gradnje in vzdrževanja gozdnih cest in vlak, določiti akontativne cene gozdnih sortimentov, ki pripadajo lastnikom gozdov za oddan les, določiti plan kadrov in plan investicij. Na podlagi teh podatkov je potrebno ugotoviti gibanje dohodka in druge elemente, ki so z njim povezani.

K 5. točki:

Tudi plan investicij je potrebno decembra sprejeti za prihodnje leto. Načrtovalci bodo do seje delavskega sveta pripravili osnutek plana investicij. Delavski svet bo o njem razpravljala in ga dal v javno razpravo. Glede na devetmesečni ostanek dohodka, namenjenega za sklade, je zagotovljeno, da bomo v letu 1983 lahko nabavili najnujnejše stroje, ki so potrebni za gozdno proizvodnjo.

K 6. točki:

Osnovni podatki gozdnogospodarskega načrta Novo mesto-jug za obdobje 1982-1991:

1. Površine in lastništvo
Enota zavzema naslednje površine:

gozdovi SLP 1	1542,89 ha
gozdovi SLP 2	81,44 ha
gozdovi ZS	6097,33 ha
skupaj	7721,66 ha

Gozdovi SLP 1 so raztreseni po enoti v obliki manjših parcel.

Nekoliko večji kompleksi gozdov SLP 1 so pri Ruperč vrhu (okrog 200 ha) in Brusnicah (okrog 90 ha). Tudi gozdovi SLP 2 so raztreseni po enoti, z njimi gospodarijo KZ Novo mesto, kmetijski izobraževalni center, Kremen, bolnišnica, uprava za ceste, Planinska zveza Slovenije. Površina se je pri gozdovih SLP 1 zmanjšala zlasti zato, ker je v novem načrtu izpuščen kompleks gozdov na površini 43 ha (Poganci-vojska). Gozdovi ZS so se povečali za okrog 100 ha, zlasti na račun zaraščanja kmetijskih površin.

V Franciji so proučevali učinkovitost primesi črne jelše v nasadih smreke v razmerju 5 smrek: 1 jelša. Ugotovili so, da je primes jelše prispevala k boljši rasti smreke.

Četrtnina svetovnega prebivalstva se še ogreva z lesom. Zadrega bo vedno hujša zaradi krčenja gozdov in širjenje puščav, zlasti v deželah v razvoju.

2. Gozdni fond:

		Lesna zaloga			Tekoči prirastek		
		igl.	list.	skupaj	igl.	list.	skupaj
gozdovi SLP 1	m3	100563	113284	213.847	3010	2878	5888
	m3/ha	65	73	138	1,95	1,87	3,82
gozdovi SLP 2	m3	10647	5840	16.487	316	159	475
	m3/ha	130	72	202	3,88	1,95	5,83
gozdovi ZS	m3	223580	715563	939.143	7134	18485	25619
	m3/ha	37	117	154	1,17	3,03	4,20
Skupaj	m3	334790	834687	1.169.477	10460	21522	31982
	m3/ha	43	108	151	1,35	2,79	4,14

V zadnjih 10 letih se je lesna zaloga dvignila pri iglavcih za 25 in pri listavcih za 10 odstotkov. Hektarska lesna

zaloga je pod povprečjem območja tako pri iglavcih kot pri listavcih.

predvidoma konec decembra 1982.

Nekaj misli o pripravah na nov stanovanjski pravilnik

K 9. točki

Letos smo ob razdelitvi stanovanjskih posojil delavcem začeli razmišljati, da bi bilo potrebno spremeniti samoupravni sporazum o združevanju in uporabi sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Na poziv sindikalne konference, naj osnovne organizacije zveze sindikatov podajo na navedeni akt svoja kritična razmišljanja in obenem svoje predloge za čimbolj življenjsko ureditev tega področja, so se odzvale štiri temeljne organizacije.

Predlogi za spremembe:

– Delovna doba kot eden od kriterijev za sestavo prioritete liste je prekomerno ovrednotena v primerjavi z osnovnim standardom stanovanja. Predlagano je, naj bi stanovanjske razmere imele prevladujoč vpliv, saj so zaradi sedanjega načina točkovanja prizadeti predvsem mladi delavci in mlade družine, za katere stanovanj najbolj primanjkuje. Eden od predlogov ponuja naslednje: število točk pri delovni dobi se zniža, pri kvaliteti stanovanja pa naj se točke podvojijo.

– Delavce, ki gradijo stanovanjske hiše v takem kraju, da ne morejo dnevno priti do svojega delovnega mesta, naj se pri dodeljevanju stanovanjskih posojil obračuna kot ostale, s tem, da se njih pripadajoče posojilo po izračunu točk zniža za 50 odstotkov (predlog dveh izvršnih odborov); drugi se zavzemajo, naj se tem delavcem odobravajo posojila s krajšim rokom vračanja.

– Komisija za ugotavljanje stanovanjskih razmer si mora ogledati tudi stanovanja delavcev, omenjenih v prejšnjem odstavku.

– Delavcem, ki imajo stanovanja DO in gradijo stanovanjsko hišo ter prosijo za posojilo, naj se ob dodelitvi le-tega postavi

vi tudi rok izselitve iz družbenega stanovanja; drugo stališče zagovarja tezo, naj se smatra, da ima rešeno stanovanjsko vprašanje tisti, ki razpolaga z družbenim stanovanjem in zato do kredita ni upravičen.

– V samoupravni akt naj se vnese, v kateri fazi izgradnje pridobi delavec pravico za dodelitev posojila.

– Določiti je potrebno, skupaj s stanovanjsko skupnostjo, standardne norme, ki bi pokazale, ali ima prosilec urejeno stanovanje ali ne.

– Upošteva naj se skupno vrednost dobljenega posojila ter kaj je bilo narejenega z dobljenim denarjem – to naj bi po predlogih dveh tozdov ugotavljala posebna komisija.

Od enajstih OO ZSS so dale pripombe le štiri

Razvidno je, da predlogi obsegajo različne rešitve, tako da bodo morali sestavljalci osnutka stanovanjskega pravilnika temeljito razmisliti, kateremu pritigniti, seveda ob upoštevanju določil veljavne zakonodaje in z namenom čimbolj življenjsko reševati vprašanja s tega področja. V razpravo pred sprejetjem novega pravilnika se bodo bolj kot doslej morale vključiti OO ZSS, saj so na poziv konference od enajstih s predlogi odgovorile le štiri. Dolej je o tem največ razmišljal izvršni odbor tozda Gozdarstvo Črmošnjice in pripravil tudi največ predlogov.

Reševanje stanovanjske stiske je ena od temeljnih neodtujljivih pravic delavcev v združenem delu in tudi občutljivo področje urejanja medsebojnih odnosov. V razmerah gospodarske stabilizacije postajajo težave še bolj pereče, zato mora biti samoupravna urejenost tega področja dobra in pravilna.

Pričakujemo, da bo referendum o spremembah stanovanjskega sporazuma decembra letos ali januarja 1983.

Ameriški znanstveniki so v knjigi „Global 2000“ napovedali, da bo leta 2000 življenje za večino ljudi bolj negotovo, kot je danes, če do takrat ne bo doseženih revolucionarnih tehnoloških napredkov. Človeštvo uničuje naravna bogastva zemlje, jih zanemarja in jih golta s prevelikimi apetiti. Prebivalstvo se bo povečalo na 6 milijard 350 milijonov, od tega jih bo kar 5 milijard živelo v deželah v razvoju, predvsem v najrevnejših delih sveta.

3. Desetletni etat

		igl.	list.	skupaj
	m3	18.525	22.245	40.770
gozdovi SLP 1	E/M %	18,4	19,6	19,1
	m3	2.170	995	3.165
gozdovi SLP 2	E/M %	20,4	17,0	19,2
	m3	34.420	118.905	153.325
gozdovi ZS	E/M %	15,4	16,6	16,3
	m3	55.115	142.145	197.260
Skupaj:	E/M %	16,5	17,0	16,9

Etat je v primerjavi z letom 1972 porasel za 11 odstotkov pri iglavcih ter za 10 odstotkov pri listavcih. Izkoristek etata v

zadnjem desetletju znaša 100 pri iglavcih in 87 odstotkov pri listavcih.

4. Predvidena gozdnogojitvena dela:

		SLP 1	SLP 2	ZS
obžetev	ha	379,4	3,0	302,3
čiščenje	ha	391,3	7,0	301,6
redčenje I.	ha	253,1	6,5	265,0
priprava tal	ha	63,0	1,0	56,0
sadnja	ha	63,0	1,0	56,0
indirektna premena	ha	–	–	26,5

V letu 1972 je bilo predvidenih nekoliko več obžetev, čiščenj in sadnje, a veliko manj redčenj. V sektorju SLP 1 je bil plan močno presežen, v ZS pa pretežno dosežen.

5. Predvidene gradnje

V enoti je predvidena gradnja 4 km gozdnih prometnic v gozdovih ZS.

K 7. točki:

Novembra načrtuje CK ZKS razpravo o gospodarskih razmerah v lesni industriji in gozdarstvu. V ta namen nas bo obiskala delovna skupina CK ZKS. Predmet obravnave so dohodkovni odnosi med gozdarstvom in lesno industrijo, med tozdi znotraj gospodarstva, med toki in kmeti, lastniki gozdov, in tozdi ter DSSS. Razpravljali bomo tudi o delovanju in oblikah akcijskega povezovanja komunistov v gozdnem gospodarstvu.

K 8. točki:

Spremembe in dopolnitve pravilnika o delovnih razmerjih

Julija je bil sprejet zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih. Ta zakon nas obvezuje, da do 31. decembra 1982 uskladimo pravilnik o delovnih razmerjih ter vse ostale samoupravne splošne akte, ki urejajo delovna razmerja, z določbami tega zakona.

Spremembe oz. dopolnitve zakona se nanašajo predvsem na:

- sklenitev delovnega razmerja s pripravnikom,
- razporejanje delavcev k opravljanju delovnih nalog,
- razporejanje delavcev iz enega v drug kraj,
- disciplinsko odgovornost,
- odškodninsko odgovornost,
- urejanje medsebojnih razmerij delavcev in udeležencev usmerjenega izobraževanja.

Osnutki sprememb in dopolnitev bodo konec novembra dani v razpravo, sprejemali pa jih bodo delavski sveti tozdov

Poročilo o uresničevanju plana v 9 mesecih 1982 leta je podal direktor inž. Jože Petrič.

Proizvedli in prodali smo več lesa kot lani

Zahvaljujoč ugodnemu vremenu v zimskih mesecih (januar, februar), delno pa tudi zaradi povečanja storilnosti je bil plan sečnje v prvih 9 mesecih letošnjega leta dosežen z 79 odst. (v družbenem sektorju). Posekanih je bilo 109.813 m³, v enakem obdobju lanskega leta pa 101.707, kar pomeni, da je bila letošnja proizvodnja za 8 odst. večja od lanske. Pri tem je največji odstotek letnega plana dosegel tozdr Črmošnjice (86 odst.), najslabši pa je bil tozdr Novo mesto, ki je načrt dosegel samo 70-odstotno. Letni plan poseka je pri iglavcih dosežen z 93 odst., pri tehnikih listavcev z 69 odst., pri prostorninskem lesu pa z 82 odst. Če na količino v družbenem sektorju dodamo še 5.600 m³ prostorninskega lesa, ki so ga delavci vseh petih tozdov posekali v Brkinih, pomeni, da je bilo letos posekanih kar 14.300 m³ lesa več ali za 14 odst. Celotni plan proizvodnje gozdnih sortimentov v letu 1982 znaša v družbenem sektorju 138.500 m³, tako da moramo v preostalih 3 mesecih letošnjega leta posekati še 28.700 m³ lesa. Prepričan sem, da bomo to lahko storili, pa čeprav bi nam jo zagodla zgodnja zima.

Še bolj kot v družbenem so rezultati ugodni v zasebnem sektorju, kjer je bil plan proizvodnje dosežen z 91 odst., plan prodaje pa s 84 odst. Proizvodnja je bila za 37 odst., prodaja pa za 33 odst. večja od lanske. Na tržišču smo dali 55.794 m³, v enakem obdobju lani pa 41.905 m³ lesa. Povečanje znaša torej kar 13.889 m³. Da je rezultat tak, je poleg ugodnih vremenskih razmer v dobršni meri pripomogel odkup lesa na panju in tehnična opremljenost naših treh tokov.

Blagovna proizvodnja

V obeh sektorjih lastništva smo v 9 mesecih letošnjega leta dali na trg 162.830 m³ gozdnih sortimentov in 13.200 m³ rezanega in tesanega lesa. Za ves ta les smo iztržili 572.360.000 din ali za približno 39 odst. več kot lani. To povečanje gre v glavnem na račun večje količine prodanega lesa in le manjši del (okrog 8 do 10 odst.) na račun povečanih cen. To je seveda povsem drugače, kot je

bilo v lanskem letu, ko so se cene v primerjavi z letom 1980 močno povečale. Težave imamo pri prodaji drobnega lesa listavcev za proizvodnjo ivernih plošč in celuloze. Prav to pa je sortiment, s katerim smo povečali letošnji plan za 11.000 m³ in za katerega vemo, da je hitro pokvarljiv. Zaradi dodatnih količin drobnega lesa listavcev v Brkinih in ugodne zime so se v tovarnah prekomerno nakopičile zaloge lesa in zato so občutno zmanjšale dobave. Tovarna celuloze v Krškem je letos še močno zmanjšala proizvodnjo bukove celuloze, ker zanjo ni takega povpraševanja, kot je bilo pred leti. Čeprav je res, da se je zaradi energetske krize precej povečalo povpraševanje po drvah za kurjavo, imamo še precejšnje zaloge drobnega lesa listavcev v skladiščih in v gozdu. Upamo pa, da so navedene težave samo prehodnega značaja, kajti pričakovati je, da letošnja zima ne bo tako mila (kar je sicer za nas slabo) in skladišča v tovarnah se bodo spraznila. Dobave drugim potrošnikom so potekale v skladu s srednjeročnim planom in v skladu s podpisanim sporazumom med sismo za gozdarstvo območja in porabniki lesa. Pri tem naj omenim, da smo zaradi velikih potreb po izdelavi roto papirja (80 odst. jugoslovanskih potreb) in prepovedi uvoza iglavcev s konvertibilnega področja pa tudi ZS zmanjšuje dobave dobili dodatne zadolžitve za Krško in sicer od 5.000 na 7.000 m³. V 9 mesecih smo v Krško poslali 5.800 m³ lesa iglavcev, tako da bomo do konca leta povečano obvezo izpolnili.

V devetih mesecih je v SRS blagovna proizvodnja v obeh sektorjih lastništva dosegla 80 odst. (2.087.590 m³), od tega v DS 81 odst. (1.082.472 m³), v ZS pa 79 odst. (1.005.118 m³). Ker je pri nas tako v DS kakor tudi v ZS ta odstotek 84, pomeni, da smo kar za 4 odst. boljši od republiškega poprečja. Pred nami so samo v GG Celje (88 odst.), enaka z nami, t.j. 84 odst., so še Kranj, Ljubljana, Postojna in Brežice, vsa ostala GG pa so slabša. Najslabše je GG Kočevje, ki je izpolnilo samo 70 odst. plana (DS 73 in ZS 59 odst.).

Seveda nas taki rezultati ne smejo uspavati, kajti v težkem gospodarskem trenutku se bomo morali še bolj potruditi za premagovanje gospodarskih

težav. Zavedati se moramo, da je les ena od redkih domačih surovin, ki jo predeluje lesna in papirna industrija, jo v predelani obliki izvažajo in tako pridobiva za naše gospodarstvo potrebne devize.

Načrtovani izvoz bomo presegli

V 9 mesecih smo izvozili na konvertibilno področje 19.985 m³ les listavcev in to največ lesa za iverice (8.100 m³), jamskega lesa listavcev (3400 m³) in bukovih hlodov slabše kvalitete (5.700 m³). Izvoz tega lesa je v dobršni meri pripomogel, da smo omilili že omenjene težave s prodajo drobnih sortimentov listavcev. 20.000 m³ izvoženih gozdnih sortimentov predstavlja 12 odst. vsega lesa, ki smo ga dali v devetih mesecih na trg. To je pomembno predvsem zato, ker doma tega lesa zaradi že omenjenih težav ne bi mogli prodati, po drugi strani pa smo prišli do dragocenih deviz.

Naše letošnje zadolžitve za izvoz znašajo 55.322.000 din, v devetih mesecih pa smo dosegli že 52.237.431 din, kar predstavlja dobrih 94 odst. letnega načrta. Naj povem, da smo lani v tem času izvozili (zakasnitev z dovoljenji) le 9.100 m³ (indeks 220) in zanje iztržili 24.939.259 din (indeks 209). Rekordni izvoz je bil junija, saj je dosegel 10.000.000 din. Prepričan sem, da bomo do konca leta plan dosegli, saj nam manjka samo še 3.000.000 din, na vidiku pa so tudi nova dovoljenja, ki jih bomo po vseh zagotovilih dobili v kratkem.

Naj povem, da je 5. enota SISEOT, kamor spadajo poleg

Novo mesto	493 m ³ , od tega v decembru 193 m ³	8 odst.
Straža	345 m ³	6 odst.
Podturn	1.308 m ³	22 odst.
Črmošnjice	1.681 m ³	28 odst.
Črnomelj	2.137 m ³ , od tega v decembru 185 m ³	36 odst.
Skupaj	5.964 m ³ , od tega v decembru 378 m ³	100 odst.

Z Grebenarjem, nosačem drv iz Kočevja, smo sklenili pogodbo za iznos celotne količine drv po enotni ceni 500 din/prm.

Doslej je na novozgrajeno cesto iz Dolca, majhne vasi v Čičariji (nadmorska višina 800 do 1000 m), znosil dobrih 8.000 prm in bo končal z delom še v tem mesecu. Do konca septembra je bilo z našimi kamioni oddanih 3.305 m³, tako da ostane za oddajo še 2.665 m³. Trenutno sta v Brkinih 2 kamiona iz tozdr Transport in gradnje.

gozdarjev tudi lesarji, od planiranih 9.530.000.000 din v 8 mesecih dosegla samo 4.940.000.000 din ali 52 odst. Gozdarstvo znotraj te enote ima plan 405.000.000 din, doseglo pa je 344.000.000 ali 85 odst. Od gozdarjev ima najboljše rezultate GG Brežice, na drugem mestu pa smo mi. Po teh podatkih je pokritje uvoza z izvozom za našo DO 633-odstotno. Ker računajo, da bo do konca leta lesna industrija dosegla za okrog 1.000.000.000 din primanjkljaja, bo še toliko bolj pomembno, da bomo več izvozili.

Uvoz

Kar se tiče uvoza opreme in rezervnih delov, letos lahko rečemo, da smo zaradi povečanega uvoza kljub ostrim omejitvam uvozili precej, celo več kot v preteklih letih (Urus, Volvo). Sicer pa bo o tem več govora pri spremembah plana investicij.

Priznanje za delo v Brkinih

Za odpravo posledic žleda, ki je v Brkinih novembra 1980 močno poškodoval tamkajšnje gozdove, smo tudi letos vsa GG, razen Brežic, dobili zadolžitve za posek, spravilo in prevoz lesa. Tako smo bili zadolženi za 6.500 m³ ali 10.000 prm lesa. Količine smo sporazumno razdelili na naših 5 tozd in delavci so od decembra lani do srede aprila letos izdelali 5.964 m³, od tega 378 lani v decembru, letos pa 5.586 m³. Posamezni tozdi so bili pri poseku in izdelavi udeleženi takole:

Ko bomo spravili še te količine in jih prepeljali do potrošnika, bo dveletno delo v Brkinih končano. Novomeški gozdarji smo se dobro odrezali. Dovolite mi, da izkoristim to priložnost in da vsem delavcem, ki ste kakorkoli sodelovali v Brkinih, prinesem pristrčno zahvalo in priznanje IS skupščine SRS, ki jo je na sestanku z gozdarji 12. oktobra izrekel predsednik slovenskega IS Janez Zemljarič. Solidarnostna akcija v Brkinih je namreč lep dokaz, kako je treba pomagati pri odpravi elementarnih nesreč.

	1981	1982	najboljši	najslabši
družb. sektor	63 odst.	63 odst.	74 Straža	52 Črmošnjice
zaseb. sektor	51 odst.	54 odst.	64 Črmošnjice	46 Novo mesto

Na zborih delavcev je potrebno razpravljati o uspehu poslovanja v 9 mesecih. Gotovo se bodo pojavile zahteve po delitvi dobička. Toda spoštovati bomo morali družbeni dogovor. Ob polletju je bilo GG kršitelj, ker smo osebne dohodke prekoračili za 8 odst. Sedaj je preuranjeno reči, kako bo, težnje po delitvi mimo predpisov pa so prej škodljive kot koristne v sedanjem prečnem gospodarskem položaju.

Glede na zadnje spremembe o omejitvi goriva bo potrebno, da bodo DS, zlasti še v tozdu Transport in gradnje, izdelali načrte porabe goriva.

IZ ZAPISNIKOV DELAVSKIH SVETOV

730.000 za javne ceste

Tozd Črnomelj:

— DS tozda Gozdarstvo Črnomelj je sklenil prispevati 100.000 din za ulico Pod gozdom v Črnomlju, ker so jo deloma uničili naši tovornjaki, in 100.000 din za izgradnjo vaške ceste v Melini, od koder je doma več naših delavcev.

— Predsednik samoupravne delavske kontrole je prisotne seznanil z ugotovitvami v zvezi z govoricami o nepravilnostih v tozdu Gozdarstvo Črnomelj.

— Sprejeli so srednjeročni načrt 1981–1985 in potrdili investicijski načrt.

Tozd Novo mesto:

— DS je sklenil odkupiti dve gozdni parceli s skupno površino 1,6 ha v k.o. Dobindol, s čemer se bo spet povečal delež družbenih gozdov v Rasnu, kar je ta gozd dosegel z mnogimi zamenjavami in nakupi v preteklih desetletjih.

— Člani DS zahtevajo, naj se prouči možnost povečanja regresa za hrano glede na rast stroškov.

— Za popravilo ceste Črmošnjice – Laporje – Razbori je DS odobril 10.000 din. Za asfaltiranje ceste v Podgradu bo tozd prispeval 200.000 din, za vzdrževanje ceste Dolenje Gričevje–Zagrad–Lešnica v KS Otočec pa 30.000 din.

— Za izlet društva računovodskih in finančnih delavcev na Madžarsko ki so se ga udeležile Marija Zorc, Vera Strajnar in Slavka Hlebec, je delavski svet primaknil 6.000 din.

Tozd Črmošnjice

— Delavski svet je razpravjal o devetmesečnem obračunu, o spremembi investicijskega plana in o srednjeročnem načrtu.

— Občinska zdravstvena skupnost v Črnomlju je predlagala ukrepe za zmanjšanje bolezenskih izostankov. DO se morajo posvetovati o tem z zdravniki in kontrolirati bolnike. Na komisijo bodo poklicani vsi, ki so v bolniškem staležu več kot 30 dni. Staleža ne bo mogoče dobiti za nazaj. Preprečevati je treba uživanje alkohola med delom in poostriji kontrolo ob nesrečah.

— DS tozda v Črmošnjicah je odobril najemno pogodbo z osnovno šolo Semič za 15-letno uporabo šole v Črmošnjicah za delavska stanovanja.

— Sprejet je bil predlog naj DO (GG) predlaga znesek, ki naj bi ga posamezni tozdi in toki nakazali kot pomoč družinam ponesrečenih rudarjev v Zenici.

— Na seji so ugotovili, da odkup lesa kaže zelo dobro, da pa so zaostanki pri gozdnogojitvenih delih, zlasti pri prvem in drugem redčenju, negi mladja nasadov in gošč.

— Sprejet je bil srednjeročni načrt 1981–1985 in to s pripombo, da bo izkoriščanje treba usklajevati s potrebami industrije in zasebnih potrošnikov po prostorninskem lesu.

— Člani DS menijo, da tozdu Transport in gradnje ni sposoben prepeljati vsega lesa. Neurejen je odvoz prostorninskega lesa, ki ga nakladajo ročno na neprimerne kamione zasebnih avtoprevoznikov.

— Krajevni skupnosti Podgrad je delavski svet odobril za asfaltiranje ceste 150.000 din, KS Žužemberk pa 50.000 din za ureditev ceste Srednji Lipovec–Podlipa. Za asfaltiranje ceste na Kuzarjev kal je namenjenih 20.000 din.

— Glede na dober izid devetmesečnega poslovanja je delavski svet sprejel sklep o doplačilu 50 odstotkov mesečnega zaslužka vsem delavcem. Lastnikom gozdov pa bo za odkupljen les v novembru ali decembru dodanih še od 7 do 8 odstotkov odkupne cene.

Tozd Transport in gradnje

— Delavski svet je zadalžil odgovorne delavce, da oštevilčijo avtomobilske plašče in uredijo razvid o njih. Zbrati mora-

jo vse stare gume, jih pregledati in jih glede na to, kakšne so, poslati na protektiranje ali pa prodati Dinosu (tako jih bo manj ostajalo v gozdu).

— Do 1. novembra morajo opremiti vse gradbene stroje z ročnimi gasilskimi aparati.

— Do srede oktobra so bili narejeni načrti za 8,2 km cest (od predvidenih 14,5 km cest). Zaradi zamude pri projektiranju bo težko pridobiti gradbena dovoljenja za gradnjo cest v prihodnjem letu. Strokovnjake v tozdu in DS je zadalžil, da omogočijo projektantoma čim uspešnejše delo.

— Načrt gradnje cest bo letos v celoti uresničen.

— Vodja avtoparka je poročal, da je avtopark sposoben speljati ves les, ki ga pridobi Gozdno gospodarstvo Novo mesto. Dogaja se celo, da posamezni vozniki nimajo več zadostnega števila voženj na dan. (To mnenje je nasprotno z ugotovitvijo DS toka Novo mesto – op. ur.). Vodja avtoparka Boris Pucelj je opozoril na zelo slabo vzdrževanje cest na območju nekaterih tozdov.

Tozd Podturn

— DS je odobril 120.000 din za vzdrževanje cest Dol. Toplice – Dobrava – Bušinc (več o tozdu v Podturnu pod naslovom Novice iz Podturna).

TUDI LETOS PREVISOKA

Iz ekonomskih gibanj in dosedanje rasti cen v letošnjem letu se da že sedaj izračunati, da se bo letošnja inflacija gibala med 38 in 39 odstotki, če pa bo zadnja devalvacija, kar pa ne bi smeli dopustiti, močno zamajala tudi cene, pa lahko računamo še z višjo stopnjo inflacije.

KAM S KORUZO?

Jugoslovanski pridelovalci koruze se letos lahko ponašajo z lepim dosežkom: milijon ton tržnega presežka koruze. Seveda pa ne bi bili Jugoslovani, če nam tudi to ne bi povzročalo zadreg. Najbolj logično bi bilo seveda, da bi v teh razmerah, ko tako rabimo devize, ta tržni presežek izvozili, vendar problem pri izvozu ni majhen. Naša koruza je doma še enkrat dražja kot tista na tujem trgu, zato proizvajalci sami za izvoz niso zainteresirani. Kdo bo sedaj stopil vmes in premostil razliko med ceno domače in tuje koruze?

V oddelku za G. enoto Črmošnjice se je narava takole poigrala. Iz podrte bukve rastejo štiri debele 23, 29, 25 in 21 cm. Na sliki je sedaj že pokojni Jože Muren, ki je takrat spravljaj les iz tega oddelka. (Sliko je poslal Janez Šebenik)

Tok Gozdarstvo Novo mesto

Blagovna proizvodnja po načrtu, gojitvena dela v zastanku

V toku Gozdarstvo Novo mesto tudi letos ugotavljamo podobne uspehe pri uresničevanju načrta plana kot leto poprej. Finančni rezultat za 9 mesecev je ugoden, tako da bo mogoče decembra narediti poračun za oddani les lastnikom gozdov. Ugodnemu finančnemu izidu je gotovo botroval precejšen izvoz na konvertibilni trg, v glavnem tanjšega lesa listavcev, saj za letos predvidevamo za 233 odstotkov povečati izvoz v primerjavi z letom 1981.

V 9 mesecih letos smo dosegli 31.562 m³ blagovne proizvodnje, prodali pa smo 31.520 m³ lesa. Povečan plan, 36.200 m³, bo po zagotovilih revirnih gozdarjev uresničen v celoti.

Skrbi pa nas izvršitev načrta gozdnogojitvenih del. V 9 mesecih smo teh del opravili okrog 50 odstotkov glede na letni plan. Tako stanje je posledica

znanih dejstev: veliko dela, premalo lastnih delavcev, nezainteresiranost lastnikov gozdov za delo v svojem gozdu ter družbene omejitve pri zaposlovanju občasne delovne sile. Do konca leta vseeno predvidevamo opraviti okoli 80 odstotkov načrta, saj bo pogozdovanje izvršeno v celoti, večji izpad pa bo v negi, redčenju in čiščenju.

Za prihodnje leto bomo morali načrtovati realnejše ter si prizadevati za vključevanje lastnikov gozdov za opravljanje gozdnogojitvenih del. K uspešni izvršitvi planskih obveznosti bo prispevalo tudi 6 delavcev iz neposredne proizvodnje, ki so se pri toku zaposlili letos (3 v GGE Krka in 3 v GGE Šentjernej). Predlagali bomo tudi načrt gojitvenih del, ki jih bodo opravili udeleženci MDA v Suhi krajini.

RADOVAN LAPANJE,
dipl. inž.

Povečana storilnost tozda Črmošnjice

Do konca leta opravili vsa dela

Poslovni uspeh tozda v devetih mesecih je v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta in s planom za leto 1982 zelo ugoden, kar smo tudi pričakovali po finančnih in količinskih pokazateljih. Ugodne

vremenske razmere so omogočile uspešno delo v gozdu v vseh fazah proizvodnje. Predvsem pa so za dober uspeh zaslužni sekači naše temeljne organizacije in oni, ki so nam prišli pomagati iz tozdov v Stra-

Mladi sekači ob zaključku šole za gozdne delavce na Seču pri Črmošnjicah, maja 1982. Foto: ing. J. Kure.

ži in Črnomlju. Ob delovni vneti je bilo le malo zastojev zaradi okvare strojev.

Gojitvena dela opravljamo zadovoljivo. Po 9 mesecih sicer po vrednosti nismo v celoti pri predvideni dinamiki, ker smo opravljali manj ovrednotena dela. V oktobru in novembru pa bodo izvršena tudi ostala dela, kot so priprava tal, pogozdovanje in redčenje, tako da bo tudi načrt gojitvenih del za leto 1982 uresničen.

Načrt pridobivanja lesa za 1982 znaša za tozd 27.055 m³. Realizacija za devet mesecev pa znaša 23.194 m³, kar pomeni, da smo načrt izpolnili 86-odstotno. Pri sečnji iglavcev smo norme presegali za 18 odst. prav toliko pri listavcih. Pri prostorninskem lesu smo norme presegali za 16 odstotkov.

Poprečno smo porabili za kubik posekanega lesa 1 uro, lani v enakem obdobju 1,09 ure.

Tozd Podturen v devetih mesecih

Oddali več lesa — ugoden poslovni izid

Pri poročanju o gospodarjenju v prvih 9 mesecih tega leta se bom osredotočil predvsem na glavne pokazatelje proizvodnje in na pojave, ki ugodno ali neugodno vplivajo na naša prizadevanja za izpolnitev načrta in boljše gospodarjenje.

Najprej ugotovitev, da smo v obravnavanem obdobju zelo uspešno poslovali. Dober rezultat ne gre v veliki meri pripisovati povečanju cen, predvsem iglavcev, kot je bilo to prejšnja leta, ampak povečani oddaji lesa in pridobljenemu prihodku v tej zvezi, zmanjšanim zalogam in sploh povečani učinkovitosti.

Do 30. septembra smo posekali 29.698 m³ lesa, kar predstavlja 80 odst. načrta (leta 1981 ob tem času 85 odst.). Letos smo dodatno posekali še 1.115 m³, (1.717 prm) v Brkinih, kar še ni šteto v plan.

Poprečno porabljen čas za posekani kubik lesa je 0,94 ure (v GG 1,16 ure). Poprečni normativ za posek 1 m³ lesa je 7,21 m³/8 ur (GG 5,84 m³/8 ur). Poprečna dosežena norma je 8,5 m³/8 ur ali 118 odst.

V devetih mesecih smo oddali 33.653 m³ lesa. To predstavlja 90 odst. predvidenega načrta, ki znaša 37.540 m³ (lani ob tem času smo oddali le 29.274 m³ lesa).

Zaloge lesa v gozdu in na kamionski cesti so znašale le 4.197 m³ (lani 7.730 m³). Vse to kaže na uspešnost naših traktoristov pri spravilu in na ugo-

S traktorji smo spravili 18.499 m³, od tega 7.539 m³ lesa iglavcev in 10.960 m³ listavcev. Tu so zaobseženi samo traktorji tozda, ne pa tudi zasebniki, ki so nam delali usluge. Traktorji so norme dosegali 135-odstotno. Izračuni so pokazali, da so traktorji delali 4,8 ure na dan. Za 1 m³ pa je bilo potrebno 0,38 ure. Tudi tu je viden napredek, saj smo leta 1981 potrebovali 0,42 ure za spravilo enega kubičnega metra lesa.

S konji je bilo v tem obdobju spravljenih 2.164 m³ lesa. Norma je bila dosežena s 114 odstotki, za 1 m³ spravljenega kubika pa je bilo potrebno 2,02 ure.

Uspeh tozda bi bil lahko še večji, če bi ne bilo razmeroma veliko dni izgubljenih zaradi boleznin.

JANEZ ŠEBENIK

dne vremenske razmere za odvoz. Povečan obseg dela in stroškov gre v dobršni meri tudi na račun urejanja gozdov. Letos poteka pri nas revizija ureditvenega načrta za gozdnogospodarsko enoto Poljane, ki jo izvajamo sami. Julija in deloma avgusta je bilo v ta namen dodatno zaposlenih 25 učencev, za katere je bilo potrebno organizirati delo in prevoze. Opravljena dela še nismo zaračunali skladu za biološko amortizacijo in bo za ta znesek finančni izid konec leta še boljši.

Gozdnogojitvena dela opravljamo po načrtu. Po končani redni sečnji bomo pospešili redčenje.

Boleznin imamo, na žalost, še vedno največ v primerjavi z drugimi našimi temeljnimi organizacijami. Za bolniška nadomestila je bilo izplačanih 70.357 din ali poprečno 7.250 din na zaposlenega. O vzrokih smo že večkrat razpravljali.

Do konca leta bo celotni prihodek še naraščal. Zaloge lesa se ne bodo zvišale, saj imajo naši potrošniki skladišča prazna in je stalni pritisk z vseh strani, naj vozimo, čeprav je naš tozd načrtovano prodajo iglavcev že dosegel. V prihodnje leto bomo verjetno šli s precej manjšimi zalogami, kot so običajno. Če v prvih mesecih leta 1983 zaradi slabega vremena ne bi mogli sekati in oddati lesa, bi to imelo slabe posledice za naše poslovanje.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. inž.

Novice iz Podturna

V okviru načrtovanega izobraževanja je naše društvo inženirjev in tehnikov za svoje člane 15. oktobra 1982 organiziralo ekskurzijo v Rog. Na območju našega tozda smo pripravili za ogled več oddelkov, kjer menimo, da gre za prezrele sestoje in je zaradi divjadi otežkočeno naravno pomlajevanje. Pot naj bi udeležence vodila iz oddelka 93 na vinski cesti skozi odd. 95 do starološke ceste. Zaradi lovcev in gozdarjev iz Kočevja, ki so bili tudi vabljeni, smo predvideli tudi vzpon na Bjelajčevo sedlo do ograjenega nasada plemenitih listavcev. Na žalost pa se je vreme tega dne zarotilo proti nam. Ko smo udeleženci stopili iz avtobusa pri novem spomeniku na Cinku, se je ulila ploha, pomešana z ledeno sodro. Kljub temu smo vztrajali in po krajši prekinitvi program izvedli v skrajšanem obsegu. Na žalost pa pričakovane razgo-

vora z lovci ni bilo. Ti so, kaže, obupali nad vremenom in se še med neurjem odpeljali nazaj. Gozdarji iz Kočevja pa so ostali. Potem smo si ogledali odd. 93 in po ogledu in razgovoru ugotovili, da sestoj le ni tako slab, da gre bolj za posamezna prezrela drevesa, medtem ko je dobrega drevja še dovolj. Zato naj bi se doba pomladitve podaljšala na 40 in več let. Sicer pa ta oddelek ni tipičen glede starosti in pomlajevanja. Ogledali smo si še nasad smreke v odd. 51 pod starološko cesto, kjer smo pred osmimi leti uspešno izvršili premeno. Videli smo še zaščitno ograjo proti divjadi v odd. 57 pod isto cesto. Drugih predvidenih sestojev si zaradi slabega vremena nismo ogledali.

25. oktobra je bil invalidsko upokojen traktorist na Timberjacku, Domine Hrovat. Čeprav je imel že dalj časa težave s hrbtenico, nas je njegov nenadni odhod presenetil. Najbrž tudi njega samega. Domine in njegov zgibni traktor sta bila dolga leta pomemben člen v naši proizvodnji. Hrovat je bil prvi traktorist na tem stroju pri nas. Delal je uspešno 12 let, včasih pa se je tudi jezil zaradi okvar na svojem „jeklenem konjičku“. Nadomestil ga je Miha Fabijan. Dominetu se za njegovo dolgoletno prizadevno delo zahvaljujemo in mu želimo predvsem zdravlja!

V sredo, 3. novembra, so na Rampohi pogozdovali šolarji iz Dol. Toplic. S šolskim avtobusom se je pripeljalo kar 40 učencev 7. razreda. Po končanem delu je revirni gozdar Rom zadovoljen ugotovil, da so posadili 3.550 sadik smreke. Delo bomo plačali šoli.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. inž.

Bliža se zima in medvedje si bodo kmalu spet poiskali prezimovališča. Brlog, ki ga vidite na sliki, gre posevno v globino 1,5 m in je v odd. 105 revir Črmošnjice, nedaleč od Seča. Zglajen vhod v brlog in notranjost kažeta, da je vsako zimo naseljen. Tekst in foto ing. J. Kure.

KLJUB DOBRI LETINI – UVOZ

Letošnja industrijska proizvodnja le nekoliko raste: njena rast znaša 0,6 odstotka. Skupna rast družbenega proizvoda bo zaradi dobre kmetijske letine nekoliko višja, vendar pa tudi v kmetijstvu, kljub vsem dobrim letošnjim pogojem, ne dosega mo vseh planov. Odkup pšenice je bil manjši kot smo načrtovali, zato je bo, kljub vsem napovedim treba uvoziti nekaj sto tisoč ton.

DOLENJSKI GOZDAR

Sodelujte v glasilu svoje delovne organizacije!

Posnetek je starejšega datuma. Sedaj je Domine Hrovat svojega „konjička“ zaradi invalidske upokojitve že za vedno razjahal. (Foto Božo Miklič)

Kako do nafte in bencina za delo v zasebnih gozdovih

TOK Gozdarstvo za svoje kooperante ugotovijo potrebne količine motornega bencina ali plinskega olja glede na obseg poseka, izdelavo ter spravila lesa, ob upoštevanju enotnih normativov na enoto proizvoda. Normativ je 5 l bencina za posek in izdelavo 10 m³ lesa, ter 15 l nafte za spravilo 10 m³ lesa. V količino, ki je izračunana na zgornji osnovi, je vključeno tudi gorivo, ki ga je prejel kmetovalec že prej pri upravnem organu občine na podlagi 2. in 7. člena uredbe o omejitvi prometa z motornim bencinom in plinskim oljem.

Proizvajalci, ki niso združeni v tok, so upravičeni do večjih količin goriva, če sklenejo pogodbo o tržni gozdarski proizvodnji s tok.

Združeni kmetje in proizvajalci na podlagi pogodbe o tržni gozdarski proizvodnji dobijo bone v toku. Pristojni delavci toka pa dvigajo potrebne količine bonov po seznamu upravičencev – tržnih proizvajalcev ali po planu odkupa (odvisno od dogovora, ki je bil sklenjen pri pristojnem organu občine) pri občinskem upravnem organu, pristojnem za gospodarstvo.

Tok gozdarstvo vodi evidenco o izdanih bonih, iz katere je razvidno ime in priimek tržnega proizvajalca, vrsta strojev, količina posekanega in oddanega lesa ter količina prejetih bonov.

Tržni proizvajalci, ki nimajo svoje mehanizacije, so za tržno proizvodnjo upravičeni do količin goriva, potrebnih za njihovo tržno proizvodnjo. Bone dobi združeni kmet – tržni proizvajalec, izkoristi pa jih lastnik mehanizacije, ki mu opravlja potrebna strojna dela.

DOLENJSKI GOZDAR

Ne pozabimo: brez dobrega obveščanja ni uspešnega samoupravljanja!

DOLENJSKI GOZDAR

DOLENJSKI GOZDAR

Naše malice

Pri našem tozdu Gozdarstvo Novo mesto prejema toplo malico več kot polovica delavcev. Mislim, da je malica okusna in dovolj kalorična, ker je nanjo malo pritožb. Razumljivo je, da posamezne pritožbe, oziroma predloga, ne moremo obravnavati, temveč se kakor povsod tudi v tem primeru ravnamo po večini. Verjetno bi se dalo kakšno željo glede pestrosti malice še uresničiti, če bi ne primanjkovalo mesa. V teh razmerah tudi ne koristi vnaprej pripravljeni jedilnik. Kuharica je pogosto zaskrbljena, ker ne ve, kaj bo lahko skuhalo jutri. V loncu bo pač dala tisto, kar ima na razpolago in ne kar želi ona oziroma abonenti. Tisti, ki so okušali gozdarsko hrano takoj po vojni, se glede hrane ne pritožujejo, pač le posamezniki med mlajšimi.

Topla malica je nedvomno velika ugodnost in obžalujemo samo, da je ne moremo, zaradi

znanih razlogov, nuditi vsem našim delavcem.

Pogostejše so pripombe na ceno malice, kot pa na kakovost in količino. Pri tem pa moramo upoštevati dejstvo, da dobivamo v naših malicah znatno več mesa, kot pa v javnih kuhinjah. Temu je tudi primerno visoka cena, saj je prav meso v ceni malice bistvena postavka.

Ko že pišem o ceni malice je prav, da omenim tudi to, da plačamo v ceni malice samo dejansko ceno hrane, medtem ko gredo vsi ostali režijski stroški (kuhinjski inventar, elektrika, plin, osebni dohodek kuharice, prevozi in nabava s kombijem, itd.) na stroške tozda. To pa, verjemite, ni malo!

Upoštevajoč vsa gornja dejstva menim, da je bore malo upravičenih pritožb in smo lahko samo veseli, da bomo te ugodnosti lahko nudili čim večjemu številu delavcev tudi v bodoče.

FRANC POVŠE

Vito Dražumerič je presenetil

... edini je namreč poslal točen odgovor na vprašanje o dveh fotografijah objavljenih v prejšnji številki.

Takole nam je pisal:

Zgornja, prva slika je posneta na Červanovi cesti na meji med TOZD Črmošnjice in TOZD Podturn.

Spodnja, druga slika, je posneta na cesti Dobrnič-Žužemberk, prikazuje sestoj (Firštove smreke) smreke pri križišču s cesto na Lisec. To je na meji med TOK Novo mesto in TOK Trebnje. Na novomeški strani ne vem za oddelek, pri nas je 121 in 122, k. o. Dobrnič.

Odlični strelci

Zveza rezervnih vojaških starešin iz Novega mesta je 17. oktobra 1982 na vojaškem strelišču v Bršljinu organizirala medobčinsko tekmovanje v streljanju z vojaško puško M-48. Tekmovanje je bilo ekipno, vsako ekipo pa so sestavljali štirje člani.

Športno društvo „Gozdar“ pri Gozdnem gospo-

darstvu Novo mesto so zastopali člani: Vinko Šprajcer, Janez Jereb, Peter Šušteršič in Stane Bele, vsi iz tozda Gozdarstvo Novo mesto. Izkazali so se izredno, saj so med okoli štiridesetimi ekipami zasedli drugo mesto (prvo mesto IMV) kot posameznik pa je bil drugi Vinko Šprajcer. Čestitamo!

FRANC POVŠE

Humor

Vse se da storiti

Prav pred koncem zadnjega strokovnega kolegija GG, ko smo že pospravljali papirje s sejne mize, se je k besedi javil Karel Turk iz Straže:

„Opozarjamo vse, naj ne vozijo na naše skladišče popolnoma gnile in votle hlodovine. Za iverko pa prav vse res ne gre.“

„Veste kaj, ‚rorov‘ pa ne rabijo,“ ga je malce šaljivo podprl direktor Petrič, ki je bil že dobre volje, da je kolegij spet pripeljal k uspešnemu kraju.

Nadaljnji razvoj razprave je potekal takole:

Vidervol: „Vidite, vidite. Naj še enkrat ponovim, kako važno je, da so vsi hlodi na čelu žigosani. Tako bi vsaj vedeli, od koga so.“

Klančičar: „Najbrž pa bi na tiste prazne luknje vseeno težko udaril žig, kaj pravite?“

Diskutant

Tovarišica direktor in računovodja sta strokovnemu kolegiju obrazložila devetmesečni obračun. Ko sta podala svoje pripombe še dva predstavnika tozda, je bilo krajši čas vse tiho.

„Dajmo, dajmo, razpravljajte! Vsak mora povedati svoje mnenje,“ nas je spodbudil direktor.

Res se je takoj dvignila roka predstavnika toka Novo mesto.

„No, kar povej, Vane,“ se ga je razveselil predsedujoči.

„Jaz bi sedaj rad šel,“ je nepričakovano povedal. Vsi smo izbruhnili v smeh, kajti pričakovali smo vse kaj drugega.

Zato je oni hitro dodal:

„Seveda pa bom prej še nekaj povedal.“ In res je potem kritično ocenil uspeh poslovanja in se razgovoril o težavah za naprej. Vseeno je pripomogel k nastanku nove šale.

Dober vzgled

Naši pogovori v začetku novembra so se sukali o pričetku delovnega časa. Medtem ko smo po temeljnih organizacijah takoj pričeli z delom ob 7. uri, pa so na upravi še malo počakali, kaj bo. Slučajno sem prisostvoval razgovoru dveh predstavnikov skupnih služb:

„Jutri bomo tudi mi pričeli kasneje. Je že objavljeno. Direktor je prvi pokazal dober vzgled in že danes prišel ob 7. uri v službo ter izjavil, da bo delal do treh.“

„Za vruga, kaj res? Jaz sem bil pa prepričan, da je le jutraj zaspal“, je ušlo drugemu.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. inž.

Take pa ne

Pred leti je nekje iz Podgrada po pošti priromala na takratno Gozdno upravo Novo mesto dopisnica, napisana kot pritožba na račun gozdne takse. Vsebina je bila približno takale:

Prekleti gozdarji, naprtili ste mi plačilo gozdne takse, ko vendar veste, da imam dovolj veliko breme, ko imam na grbi dedca s prav majhnim penzionom. Ker zanj nisem mogla več skrbeti, sem ga poslala v metliško „hiralnico“ od koder so mi ga takoj vrnili, ker je imel premajhnega (mišljen je bil seveda penzion). Sedaj ste pa name navalili še vi z vašo presneto takso. Ne bo pribite pare!

Lep primer, kako si jeza in humor podajata roki.

Urgenca

Spominjam se, ko je precej znan Novomeščan, ki je običajno kje pri šanku zbijal šale, takole urgiral po telefonu za dobavo vplačanih drv: „Halo, si ti tisti, ki skrbi za dobavo drv!“ „Da, kaj pa želite?, sem mu odgovoril. „Prosim, da mi ekspres dostavite drva!“ „Ja taka sila pa spet menda ni, saj imate verjetno še kakšno poleno v drvarnici.“ „Ja imam, eno samcato poleno, ki ga hranim, da te bom z njim kresnil po glavi, če ne bo drv takoj!“

Zadrege z vagoni

Ko sem nekoč odpremljal les z vagona v Bršljinu, so železničarji dostavili na rampo samo dva vagona, namesto treh naročenih. Za tretjega sem prosil tako, da sem kar iz rampe kričal vodji premikačev, naj dostavijo še en vagon in dobil takle odgovor: „Ja, samo malce počakaj, da pride vlak iz Gaberja!“

FRANC POVŠE

Ne trgajmo gorskega cvetja!

Povsod okoli nas so naravne lepote, ki jih radi občudujemo. Ne zavedamo pa se, da moramo te tudi očitovati in negovati. Kdor uničuje naravo, uničuje tudi sebe in svoje prijatelje. Tisti, ki trga redko, zaščiteno cvetje, strelja zaščitene živali in nastilja zelenice z vsemogočimi odpadki, je človek brez srca. Ta namreč ne privoščiti, da bi za njim drugi ljudje občudovali tisto, kar je bilo njemu zelo všeč. Tak človek ne zna ljubiti in nima prijateljev.

Posebno radi ljudje zahajajo v planine, kjer si odpočijejo od mestnega vrvenja. Tudi jaz sem planinka in za-

to spoštujem zakone, ki vladajo v gorah. Poznam veliko zaščitene gorskih cvetic in živali, vendar sem jih videla zelo malo. Zato sem toliko bolj vesela, ko včasih spoznam kakšno novo rastlino

ali žival visoko v skritih gorah.

Lepega sončnega dne sem bila s planinskim odsekom na izletu. Hodili smo po gorski stezi, ko smo nenadoma zaslišali spredaj vesele vzkli-

ke. Kmalu smo odkrili, da je to veselje povzročil droben bleščeč moder cvetek. To je bil encijan, ki sem ga dotlej videla samo na slikah. Glasno smo ga občudovali in tudi mnogi fotoaparati so ga zabeležili. Opozorilo, naj ga nihče ne utrga, je bilo odveč, saj ni to nikomur prišlo na misel. Spomin na lepo cvetlico se je zasidral globoko v meni, saj se je majhna, nebogljena stvarca spremenila v velik dogodek tega dne. Najlepše pa je bilo, ker smo vsi želeli, naj bi ta encijan opazilo in občudovalo še mnogo obiskovalcev za nami.

Planinci smo prijatelji narave, zato se trudimo, da bi ostala čimbolj čista in nedotaknjena.

SUZANA ANDOLŠEK, 8. a
OŠ XII. SNOUB Novo mesto

Prvi gozdni in lesni delavci iz roških gozdov

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Fratarji so bili prvič omenjeni že v 17. stoletju, potem pa je njihovo število naraščalo do leta 1890. S propadom fužin na Dvoru so skoraj vsi zapustili frate in se naselili na obrobje Soteske. Šli so tudi v druge kraje. Nekateri med njimi so dobivali od gradu nekakšno rento.

Po obdobju fratarjev se je pričela doba drugih gozdnih in lesnih delavcev. Oglarji so ostali, čeprav v manjšem številu, do druge svetovne vojne.

Leta 1893 in 1894 sta ljudem gozdove Roga približali progi dolenjskih železnic, do Kočevja in Straže pri Novem mestu. Delavstvo, oglarji, sekači, žagarji in tesači, so bili v veliki večini slovenskega rodu. Vsaka globoko v roških gozdovih ležeča parna žaga je bila otoček skoraj čisto slovenskega prebivalstva in zaradi razmaha lesne industrije so bila slovenska naselja in ljudje raztreseni tudi po kočevskih krajih. Nastajajoči žagarski obrati so bili odvisni od tržnih razmer. Les bi bil v tako ogromnih količinah brez vrednosti, če ga ne bi mogli prodati. Vendar je z nastajajočo „železno cesto“ pridobil na vrednosti, tako da se je vedno več delavstva bavilo z lesom. Med najstarejše žagarske obrate je šteti žago v Soteski, ki je začela obratovati že leta 1858, in žago na Dvoru.

Zapisano je, da je bila za izkoriščanje kočevskih gozdov v

drugi polovici 19. stoletja zgrajena prva parna žaga v slovenskem Travniku (1866); žage na Slovenskem so začele naglo rasti. Na vodni pogon je bilo teh dosti že prej, kjer so bile za to možnosti. Ena izmed takih je bila v Soteski, ki je v svoji zgodovini zrezala na milijone m³ lesa. Prav na tej žagi so se zaposlili tudi nekateri fratarji. Nekateri od teh so v gozdovih zaradi zaobljub postavili razna spominska znamenja in križe, saj je narod prestal težke preizkušnje, kugo, lakoto in druge nesreče. Nekatera stara znamenja so imela na vrhu dvojni križ in so izhajala še iz dobe oglejskih patriarhov.

Leta 1933 je narasla Krka poplavlila dolino Soteske in podrla most. (Sliko je posodil Tone Virant)

Leta 1894 so tudi v osrčju Roga začeli z žago na parni pogon, ki je bila za tiste čase najmodernejši lesno-industrijski obrat in je v njej dobilo delo skoraj 500 ljudi. Na leto so predelali pred prvo svetovno vojno od 15 do 40 tisoč kubikov lesa, največ bukovine in jelovine. Za izkoriščanje bolj oddaljenih predelov gozda je bila v Rogu zgrajena ozkotirna železnica. Z delom niso prenehali niti pozimi. Delavstvo je imelo še kar primerna stanovanja pa tudi s hrano in vodo je bilo založeno. Polnojarmeniki na Rogu so obmolknili v veliki gospodarski krizi 1930-1933, popolnoma pa je žaga na Rogu obmolknila

leta 1942, ko jo je v poletni ofenzivi požgal italijanski okupator.

V gozdovih Roga je bilo že pred prvo svetovno vojno, zlasti pa po drugi, nastanjenih več skupin tesačev. Ti so bili doma iz bližnje okolice. Stanovali so v gozdu, poleti po ves teden niso ali pa so še le na vsakih 14 dni prihajali v dolino po živila. Sami so si naredili bivake iz lesa in jih pokrili s smrekovim lubjem. Njihovo glavno orodje pa sta bila „plankača“, to je širokorezna sekira, in „žnora“ ali špaga, ki so jo opeli ob tramu, še prej ob deblu, na ravno črto.

Tesači so imeli zelo močne roke, tesaške sekire so imeli v rokah od vida do vida. Počitek je bil le za to, da so pojedli polento, drugega takrat niso poznali, ali popili črno kavo.

Veliko večino drobnega lesa so takrat obdelale spretne roke dolenjskih tesačev, saj ti niso bili znani samo doma, ampak tudi v slavonskih in drugih gozdovih. Tesali pa so razne vrste tramov, kot so „merkantil“, malo debelejši so bili „bordona-li“, po naročilu pa enako debeli „komisijoni“. Zelo veliko so stesali železniških pragov po naročenih dolžinah od 1,80 m do 2,30 in 2,60 m. Taki pragi so šli takrat zelo v promet, ker so na veliko gradili železniške proge. Trami in železniški pragi so šli iz Roga čez „lužo“ v razne države sveta. Roški les je bil po svetu zelo cenjen in dragocen.

(Nadaljevanje na 128. str.)

(Nadaljevanje s 127. str.)

Žagarska industrija je takrat dajala v prodajo in v izvoz le polizdelke, večinoma deske raznih dimenzij, tavoletе, ki so jih uporabljali tudi za embalažo za južno sadje, in bukov parjeni les. Ves žagani kakor tudi tesani les in oglje so našli svoj trg večinoma v deželah prek morja. Modernizirane železnice so bile za tiste čase pomembna pot, odprla se je še trgovina. Že leta 1852 se je uveljavil enoten zakon o gozdovih, nato pa kot dopolnilo še zemljiška obveza (leta 1853), v kateri je bila še bolj jasno izražena uzakonitev gozdnih služnosti.

V Rogu je dobilo zaposlitev mnogo delavskih rok; čeprav je bil zaslužek bolj pičel, je bilo vseeno bolje kot nič. Številne družine se niso mogle preživljati na skopi zemlji. Delavski proletariat, ki ni imel drugega kot svoje roke, pa je iz dneva v dan rastel. Še pred prvo svetovno vojno so se začeli naši ljudje izseljevati v Ameriko, šli so „s trebuhom za kruhom“, kot so rekli takrat. To izseljevanje se je nadaljevalo tudi po vojni. V kočah pa tudi na kmetijah, čeprav osvobojenih zemljiške obveze, je prihajal na mize bel kruh samo ob žetvi ali za velike praznike. Ko pa se je začel les narčno izkoriščati, so prihajali na

kočarske mize pod Rogom vsaj žganci.

Posebna pozornost pa naj bi bila posvečena „furmanom“ ali voznikom s konjsko vprego. Ti so danes že skoraj izumrli, za tiste čase pa so bili zelo pomembni, saj so ves les spravili do železnic in na žage. Vozniki so iz roških host speljali vse gozdne proizvode. Ponavadi so imeli doma nekaj zemlje, vendar premalo za preživljanje. Dodatni zaslužek jim je še kako prišel prav. Vozili so za vsako ceno, ker cene prevoza v nobenem primeru niso mogli postavljati, čeprav so včasih „gihali“, a zakupniki so imeli cene že točno določene. Vesel in sre-

čen je bil vsak, kdor je vožnjo dobil. Mnogi izmed voznikov so si nabavili konje, niso pa doma imeli toliko travnikov in seno-žeti, da bi bilo krme za celo leto, zato se je za seno marsikateri zadalžil.

Furmanski delovni dan se je pričel poleti že pred tretjo uro zjutraj, da so nakrmili konje. Veliko so trpeli, posebno kadar so hlode vlačili iz globokih dolin. Marsikatera kletev je bila izrečena, misleč, da bo kaj pomagal. Čeprav je bilo lesa dosti, gospodarji niso pustili, da bi en sam hloed segnil.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Program gledališkega abonmaja

Že je bila prva predstava gledališkega abonmaja sezone 1982/83, zvrstilo se jih bo še osem v mesecih, ko je za obisk kulturnih prireditev največ časa. Gozdno gospodarstvo ima na voljo 25 vstopnic za vsako predstavo. Cena kart je močno znižana in znaša 30 din, v prosti prodaji pa 100 din. Pot do kart je taka kot vsa leta doslej: delavka iz skupnih služb obvesti posamezne delavce po tozdih, ti pa zberejo in posredujejo potrebe po vstopnicah. Letošnjo sezono bodo vse predstave v novomeškem Domu JLA, za red A in B isti dan ker Dom kulture obnavljajo.

Gledališki abonma je naslednji:

- SNG Drama Ljubljana
Aleksander Nikolajevič Ostrovski: GOZD (komedija)
- Mestno gledališče ljubljansko
Aleksander Marodić: PRITOŽBA FRANCA MRZLEŠA
Carlo Goldoni: GROBIJANI (komedija)
- Slovensko ljudsko gledališče Celje
Arthur Schnitzler: RAJANJE (komedija)
- Primorsko dramsko gledališče Nova gorica
William Shakespeare: UKROČENA TRMOGLAVKA (komedija)
- Matjaž Kmecl: LEVSTIKOVA SMRT
- Stalno slovensko gledališče v Trstvu
Daniel I. Coburn: PARTIJA REMIJA (tragikomedija)
- Satirično gledališče Jazavac Zagreb
Milan Grgić: VOLIM NJOFRU (komedija)
- Šentjakobsko gledališče Ljubljana
Nikolaj Vasiljevič Gogolj: ŽENITEV (komedija)

J. B.

Lepa vhodna vrata na vrt pri Soteškem gradu in v ozadju še ohranjeni hudičev turn, o katerem je nekdanj med ljudmi krožilo mnogo pripovedi. Stolp je zaščiten kot kulturni spomenik (Fotografijo je posodil Tone Virant)

Pred drugo svetovno vojno so ribiči v Soteski lovili ribe v Krki kar z mrežami. (Slika je posodil Tone Virant)

NOVI DELOVNI ČAS

Ob bolj ali manj bolečem prehajanju na nov delovni čas pogledajmo nekaj statističnih podatkov: v Sloveniji je poleti pričela pred šesto uro zjutraj ali do šeste ure velika večina zaposlenih (70 odstotkov) nekaj manj pa pozimi (55 odst.), medtem ko jih je ob sedmih pričelo 23 odstotkov (pozimi 27 odst.), ob osmih pa 2 odstotka (pozimi 4 odst.). Gibljivega delovnega časa se je posluževalo le 20 odstotkov delovnih organizacij. V eni izmeni dela v republiki 69 odstotkov zaposlenih, v dveh izmenah 23 odst. in v treh izmenah 8 odstotkov delavcev.

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Penca, Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tesari. – Izhaja enkrat na mesec v 1000 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom DITC Novo mesto, TOZD Grafika; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.